

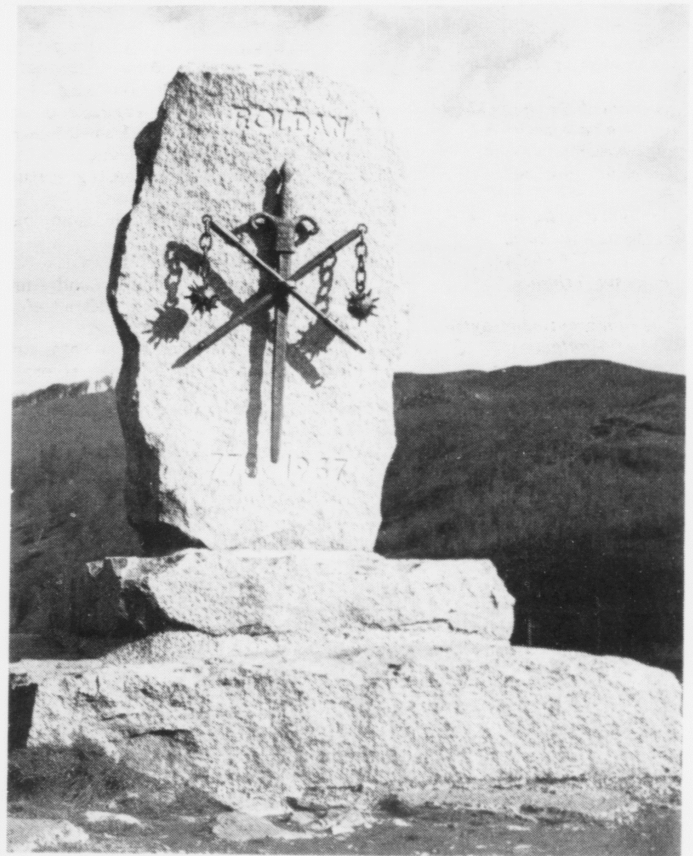
hugsanir fram, at hann mangan kemur longur á sinum móðurmáli enn vit á okkara fremmanda brongli. Vit sita og skifta orð um hesar löggu dagarnar, sum eru farnir afturum. Um dagin, fyrrapart og seinnapart, hava fólk úr 30 ymiskum londum troðið dansir sínar á gøtum, torgum og vegamótum. Móti kvøldi er tað, sum ein vaksandi rúsur spakuliga fær valdið á fólk, um midnáttina tekur hann býin av fótum, so næturnar verða sum neistarok úr einum báli, sum hevur ant allan dagin. Fólk vála aftur og fram í størri og smærri flokkum, allar hurðar eru opnar, barrirnar standa á viðan vegg. Allastaðni práta og skemta og dansa fólk, allastaðni ert tú væl-komin uppi. Lívsgleðin og kætið verða til eitt dýpi, tú kanst drukna og gloyma teg sjálfan í. Dansurin kveikir á teimum ungu andlitunum eitt vakurt og ediligt brá, sjálgloymskan fær tey at bráðna. Onkursvegna er í hesum stokkutta leikinum nakað óheft, streymandi, ævinliga flákrandi. Er tað ikki, sum hesar genturnar — allar hava eygu sum kol og arnarnes, allar eru sum tann myrka Sorais hjá Rider Hag-gard — siga: Hygg at mær, njóta tað, tú sært, men royn ikki at forða minum fóti ella steðga mínum flogi?

Vit fara av høvuðsvegnum og koyra í ein beinan norðan. Nú broy-tist landslagið. Vit koma inn í ein dal, sum so líðandi treingist og dýpist, verður til eitt gil, eina fleiri fjórð-ingar langa gjógv, sum sker seg greffliga gjøgnum hálendið. Undir okkum, niðast í gjónni, fer ein á skvatlandi. Nógvastaðni er skóg-vaksið. Aðrastaðni er so berligt og bratt, at einki tré fær fest rót. Her eru brattar, skriður, urðar, rókarskapilsir. Hamrarnir standa og bretta sær á í erva. Summastaðni siggjast skortar, kneysar og klettar, sum toyggja seg uppeftir sum drangur.

Vit koma út úr gjónni. Eina løtu seinni koma vit til eina stóra bygd. So koyra vit aftur ein tein. Knapp-liga steðgar bussurin, og framman fyri okkum siggja vit eitt skelti við orðunum:

Roncesvalles

Eyðsæð er, at hetta er ikki staðið, vit leita eftir. Hinvegin: ivaleyst brenna vit okkum, brenna okkum illa. Nøkur fara út at fregnast. Framman fyri okkum er eitt stórt kleystur, við garði rundan um og

Runtsival. Minnisvarði fyri Rólanti.

steinsettum túni. Føst í tí er ein stásilig kleysturkirkja. Niðan fyri okkum, vinstrumegin, er eitt gistingarhús. Vit fara inn á kleysturtúnið. Har hitta vit tveir munkar, annar er í svartari munkakikkju, hin í vanligum klæðum. Vit koma á tal við henda seinna, sum — visir tað seg — er urguleikari í kleystrinum. Vit royna at greiða honum frá ørindum okkara. Vit eru komin langa leið norðan úr Atlants-havinum. Loftvegis, sjövegis, við bussi um dalar og fjøll. Ætlaðu ikki at gera nakran háva. Vildu bara siggja henda blettin, sum forfedrar okkara í öldir hava kvæðið um. Hugsaðu eisini um at triva í nokur ørindi, um tað ikki var nokrum til ampa.

Urguleikarin er høgur maður. Í eygnakrókunum sæst hetta brosið, sum oftari tykist at rína við lærusveinar Augustins enn teir hjá Lutheri. Sjálvsagt er tað ongum til ampa, um vit fara niðan í skarðið og triva í nokur ørindi. Maðurin er forvitin. Sigur, at hann og felagar hansara, sum eru baskarar, duga eitt baskiskt kvæði um striðið í Runtsivali. Spyr, um tað hevði borið til at fingið eitt eintak av kvæði okkara — til kleysturbókasavnið. Tað er gaman í. Vit skiljast í øllum góðum.

Bussurin fer í gongd. Vit koyra niðaneftir eina litla løtu. So steðgar hann aftur. Nú er einki at ivast í.

Hetta er Roncesvalles.

Ibañeta.

Runtsival.

Vit eru stódd á sjálvum skarði-num. Sunnanfyri siggja vit kleysturskirkjuna, gilið, vit koyrdu

igjøgnum, flötuna, fjøllini. Norðan-fyri lækkar skarðið niður í ein dal, sum ringir seg omaneftir og inn um franska markið. Gjøgnum dalin og upp um skarðið gongur ein rættiliga nýggjur vegur. Vestan- og eystan-fyri: skógvaksin fjøll.

Her er ein litil kirkja og tveir minnissteinar. Annar er reistur fyri Mariu Moy, sum í öldir hevur verið verja hjá teimum túsundtals píla-grimunum, sum síðan o.u. 1200 hava gingið hesa leiðina, í øllum veðri, ofta illa tiltøssaðir, frostbitnir og klakaðir, á veg til býin Santiago de Compostela útast á sponsku vesturstrondini, har Sankta Jákup sigst at vera grivin. Hin er reistur fyri Rólant jalli og stendur uppi á einum heyggi. Vit fara niðan á heyggin. Vøllurin er óslættur, fullur av kullum og túgvum, sum goymdi sverðurin leivdir av manna levnaði. Eg taki ein ferðavegvísara og lesi:

Tað var í skarðinum Runtsivali, at aftari parturin av tí flýggjandi herinum hjá Karlamagnusi, við Rólanti á odda, í 778 var avbyrgdur og álopin av baskarum, sum úr homrunum í erva grýttu grót oman yvir herin. Louis hin Blíði bjargaði í 810 sinum heri undan somu lagnu við at noyða konur og born hjá bondrunum at fylgja sær gjøgnum skarðið. Hin svarti prinsurin fordi her sín henda vegin í februar 1367 til bardagan í Najera ella Navarrete; og í 18'3 royndi Seult at koma Pamploma til hjálpar eftir at hava rutt sær veg igjøgnum skarðið.

Maria moy í Runtsivali, drottning yvir Pýreneunum. Henda standmyndin er telgd úr sedrstræ, drigin í gulli og prýdd við gimsteinum.